

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ENERGITIKA XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING EKOLOGIK HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MASALALARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7477943>

ELSEVIER

Received: 21-12-2022

Accepted: 22-12-2022

Published: 22-12-2022

Xayitov Panji Buxarovich

TDYU mustaqil tadqiqotchisi

Abstract:

Keywords:

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

O'zbekiston Respublikamiz mustaqilikka erishgandan so'ng energetika sohasida quyidagi qonunlar qabul qilindi: O'zbekiston Respublikasining Yer kodeksi, "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida", "Mahsulot taqsimotiga oid bitimlar to'g'risida", "Suv va suvdan foydalanish to'g'risida", "Yer osti boyliklari to'g'risida", "Chiqindilar to'g'risida", "Elektr energetikasi to'g'risida", "Energiyadan oqilona foydalanish to'g'risida", "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorning huquqlarini himoya qilish to'g'risida", "Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish to'g'risida", "Atom energiyasidan tinchlik maqsadlarida foydalanish to'g'risida", "Atmosfera havosini muhofaza qilish to'g'risida", "Ekologik ekspertiza to'g'risida", "Standartlashtirish to'g'risida", "Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatlari favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to'g'risida", "Gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi to'g'risida", "Radiatsiyaviy xavfsizlik to'g'risida" gi qonunlar va boshqalar. Ushbu qonunlarda ekologik muhitni muhofaza qilish, energiyadan oqilona foydalanish va energetik xavfsizligini ta'minlash bilan bog'liq ijtimoiy munosabatlarning maqsadi, vazifasi, ob'ekt va sub'ektlari, tabiiy resurslarning huquqiy holati, ushbu sohada yuridik va jismoniy shaxslarning huquqlari, majburiyatlari, erkinliklari, kafolatlari va vakolatlari, qonunchilik talablarini buzganlik uchun yuridik javobgarlik chora-tadbirlari belgilangandir. Energiyadan oqilona foydalanishni ta'minlashda turli huquq sohalarining normalari ham yordamga keladi: O'zbekiston Respublikasining Jinoyat, Fuqarolik, Soliq, Mehnat kodeksi va boshqalar. Qonun osti me'yoriy hujjatlarimizning asosiy maqsadi va vazifasi, konstitutsiyaviy tamoyillar, qonunlarda belgilangan maxsus qoida-talablarni amalda qo'llanilishini

osonlashtirish, ma'muriy hududlarning tabiiy holati asosida me'yoriy qoida-talablarni belgilash, ularning hayotiyligini ta'minlash va asosiy qoidatalablarni barcha yuridik va jismoniy shaxslarga yetkazishdan iborat bo'ladi. Energetika huquqining qonun osti me'yoriy hujjatlari ham murakkab tizimga ega bo'lib, quyidagi tarkibiy qismlardan iborat bo'lishi mumkin: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari, qarorlari va Vazirlar Mahkamasining qarorlari; maxsus vakolatli davlat boshqaruv organlarining me'yoriy hujjatlari (qaror, nizoim, yo'riqnoma, normativ va standartlar); mahalliy davlat hokimiyat organlarining me'yoriy hujjatlari. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari va Vazirlar Mahkamasining qarorlari amaldagi qonun hujjatlari asosida qabul qilinib, energiyadan oqilona foydalanish, energetik xavfsizlikni ta'minlash bilan bog'liq qoida-talablarni belgilaydi va begilangan doirada umum majburiy ahamiyat kasb etadi. Energetika sohasida maxsus vakolatli davlat boshqaruv organlari hisoblangan O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi, O'zbekiston Respublikasi Davlat geologiya va mineral resurslar qo'mitasi, O'zbekiston Respublikasi Sanoat xavfsizligi davlat qo'mitasi organlari o'z vakolatlari doirasida me'yoriy hujjatlarni qabul qilib, qoida-talablarni belgilaydi. So'nggi yillarda o'zbekiston Respublikasida Energetik xavfsizlik

va atrof-muhitni muhofaza qilish masalalarini tartibga solishga qaratilgan ko'plab qoidalarni qabul qildi. Biroq, ularni batafsil o'rganish ularni qabul qilishda izchillik va uyg'unlik yo'qligini ko'rsatadi. Ko'pincha qabul qilingan aktlardagi normalar deklarativ xarakterga ega va ularga rioya qilish mexanizmini ta'minlamaydi. O'zbekiston Respublikasida barqaror rivojlanishning asosiy xalqaro kontsepsiyasi bo'sh rasmiylik bo'lib qoldi, shu bilan birga bu energiya xavfsizligini ta'minlash va bir qator ekologik muammolarni hal qilish uchun zarur shartlardan biridir.(1.)

Yoqilg'i-energetika kompleksini atrof-muhitni tartibga solish qonuniy ravishda bir vaqtning o'zida bir nechta vositalardan foydalangan holda amalga oshiriladi. Birinchidan, bu to'g'ridan-to'g'ri ekologik qonunchilik, ya'ni. Tabiatni boshqarish qoidalarini va umuman inson bilan tabiatning o'zaro ta'sirini tartibga soluvchi qonunchilik. Shundan so'ng elektr energetikasi to'g'risidagi qonunchilik fuqarolik qonunchiligiga taalluqli va birinchi navbatda allaqachon ishlab chiqarilgan elektr energiyasining aylanishi bo'yicha ishbilarmonlik munosabatlarini tartibga soladi. Buning ortidan xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarini huquqiy tartibga solish boshlanadi. Energiya baxtsiz hodisalar, milliy iqtisodiyot tarmoqlari jihatidan eng xavfli hisoblanadi, shuning uchun uning infratuzilmasi ob'ektlari davlat idoralari tomonidan ayniqsa ehtiyotkorlik bilan tartibga solinadi. Ko'rib chiqilayotgan maydon yoqilg'i-energetika ob'ektlarini joylashtirishni tartibga soluvchi shaharsozlik to'g'risidagi qonun hujjatlarini ham o'z ichiga oladi.

Standartlashtirish, texnik reglament va shunga o'xshash boshqa mexanizmlar yordamida energiya ob'ektlarida amalga oshiriladigan ishlab chiqarish jarayonlari alohida huquqiy tartibga solinadi. Eng yirik energetika kompaniyalari murakkab boshqaruv tizimiga ega bo'lganligi sababli, bunday tashkilotlarning korporativ va mahalliy me'yorlari to'liq alohida energetika sohalariga katta ta'sir ko'rsatadigan alohida bo'g'in sifatida qaralishi mumkin.

Energiya xavfsizligi masalalari siyosiy tizim asoslari, iqtisodiy imkoniyatlar va ijtimoiy-ekologik kafolatlar bilan bevosita bog'liqligini hisobga olib, bu erda turdosh tarmoqlarda davlat siyosatining asosiy yo'nalishlarini belgilovchi aktlar alohida o'rin tutadi.

Iqtisodiyot va qonunchilikning turli sohalarida davlat siyosatini rivojlantirish yo'nalishlarini ko'rib chiqadigan juda ko'p sonli doktrinaviy hujjatlar alohida e'tiborga loyiqdir.

Alohida guruh energetika sohasining turli sohalarida jamoatchilik bilan aloqalar tuzilishini tartibga soluvchi aktlardan iborat. Ular iqtisodiy rivojlanishning umumiy strategiyasi sharoitida ularning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda turli xil energetika sohalariga nisbatan energiya xavfsizligini huquqiy tartibga solish me'morchiligini belgilaydilar.

Energetik xavfsizlikni huquqiy ta'minlashda qo'yidagi hujjatlar muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasining "Ekologik nazorat to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Elektr energetikasi to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Energiyadan oqilona foydalanish to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Standartlashtirish to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Metrologiya to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Ekologik xavfsizlik to'g'risidagi umumiy texnik reglamentni tasdiqlash haqida"gi qarori, O'zbekiston Respublikasining "Atom energiyasidan tinchlik maqsadlarida foydalanish to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Atom energiyasidan tinchlik yo'lida foydalanish sohasidagi xalqaro shartnomalar bo'yicha O'zbekiston Respublikasining majburiyatlarini bajarish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Elektr tarmog'i xo'jaligi ob'ektlarini muhofaza qilish qoidalarini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori. Energetika sohasida atrof muhitni muhofaza qilishga oid ekologik talablarni belgilovchi qonunchilik tizimi qo'yidagicha tizimga ega. Chunonchi, O'zbekiston Respublikasining "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston 67 Respublikasining "Atmosfera havosini muhofaza qilish to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Chiqindilar to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Gidrotexnik inshootlarning xavfsizligi to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish

to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Ekologik ekspertiza to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Radiatsiyaviy xavfsizlik to'g'risida"gi qonuni va boshqalar. - Atrof tabiiy muhit holatining barqarorligi va yaxshilanishi mavjud xo'jalik va boshqa faoliyat ob'ektlarining atrof tabiiy muhitga ko'rsatayotgan salbiy ta'sirining ruxsat etilgan bosqichma-bosqich kamayib boradigan darajalariga erishish eng yaxshi qulay texnologiyalarni qo'llanishi bilan ta'minlanadi.

Yurtimizning energetika kompleksining uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlaydigan tizimini yaratish uchun ekologik asosni tashkil etuvchi me'yoriy aktlardan iborat. Ular nafaqat qulay muhitga bo'lgan konstitutsiyaviy huquqni ta'minlabgina qolmay, balki uni energetika sohasi va iqtisodiyotning tegishli tarmoqlari faoliyati bilan ta'minlashning o'ziga xos huquqiy mexanizmini belgilaydilar.

Energiya xavfsizligini rivojlantirishda jiddiy iqtisodiy rag'batlantirish va unda belgilangan davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari maqsadli dasturlar yordamida kafolatlanadi. Masalan, "Yoqilg'i-energetika", 2030 yilgacha bo'lgan davrda energiya tejash va energiya samaradorligini oshirish, va istiqbol uchun yangi avlod yadro energetikasi texnologiyalari 2030 yilgacha va boshqalar.

Energiya xavfsizligiga qaratilgan belgilangan rejimni buzganlik uchun javobgarlik to'g'risidagi majburiy normalarni o'z ichiga olgan normativ-huquqiy hujjatlarni ham eslatib o'tish zarur. Energiya xavfsizligini buzganlik uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi Jinoyat kodeksida ham, Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi Kodeksda ham jinoyat tarkibi mavjud emasligiga qaramay, uning ayrim tarkibiy qismlarini buzganlik uchun ular jazolaydilar.

Ko'pgina rivojlangan mamlakatlarda huquqiy doktrina huquqiy nazariyotchilarning qarashlari tizimi sifatida rasmiy ravishda konstitutsiyaviy huquqning manbai sifatida tan olinmagan. Biroq rasmiy hujjat sifatida tasdiqlangan davlatning ayrim sohalaridagi siyosatining yo'nalishlari nafaqat siyosatchilar va diplomatlar faoliyati uchun, balki qonunchilikni rivojlantirish uchun ham asos bo'lib xizmat qiladi. Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishga asoslangan elektr energetikasining samaradorligi "va boshqalar.

Ular ma'lum vaqt davomida energiya xavfsizligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlarini, ustuvor yo'nalishlarini, tahdidlarini va prognozlarini belgilaydilar.

Davlat milliy energetika siyosati shakllana boshladi. U energetika sohasidagi davlat siyosatining quyidagi ustuvor yo'nalishlarini belgilab berdi:

- mamlakatni energiya resurslari bilan barqaror ta'minlash;
- yoqilg'i-energetika resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish va mamlakat iqtisodiyotini energiya tejaydigan rivojlanish yo'lga o'tkazish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish;

- ishonchli resurs bazasini yaratish va bozor munosabatlarini shakllantirish sharoitida yoqilg'i-energetika kompleksining barqaror rivojlanishini ta'minlash;
- energetika sohasining tabiiy muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish;
- yoqilg'i-energetika kompleksining eksport salohiyatini saqlab qolish va uning mahsulotlari eksportini kengaytirish;
- energetik mustaqillikni saqlash va O'zbekiston Respublikasining energetik xavfsizligini ta'minlash.

Ushbu hujjatga binoan atrof-muhit siyosati ekologik talablarni hisobga olgan holda yoqilg'i-energetika zaxiralari konlarini qidirish, va o'zlashtirish bo'yicha ishlarning samaradorligini oshirishda, shuningdek ketma-ketliklarni yaratish va tashkil etishda ifodalanishi kerak edi. Kichik hajmdagi elektr stantsiyalarini ishlab chiqarish, shu jumladan noan'anaviy energiya manbalaridan foydalanish. Bundan tashqari, ko'mir qazib olishda, shuningdek boshqa turdagi yoqilg'i resurslaridan foydalanish va rejalashtirishda atrof-muhit omillarini hisobga olish kerak.

2022 – 2026 YILLARGA MO'ljALLANGAN YANGI O'ZBEKISTONNING TARAQQIYOT STRATEGIYASI 24-maqсад: Iqtisodiyotni elektr energiyasi bilan uzluksiz ta'minlash hamda "Yashil iqtisodiyot" texnologiyalarini barcha sohalarga faol joriy etish, iqtisodiyotning energiya samaradorligini 20 foizga oshirish.

2026-yilga kelib elektr energiyasi ishlab chiqarish ko'rsatkichini qo'shimcha 30 milliard kVt.soatga oshirib, jami 100 milliard kVt.soatga yetkazish.

2026-yilga qadar qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushini 25 foizga yetkazish evaziga yiliga qariyb 3 milliard kub metr tabiiy gazni tejash.

O'zbekiston energetika tizimining qo'shni davlatlar energetika tizimlari bilan barqaror ishlashini ta'minlash.

Sanoat tarmoqlarida yo'qotishlarni kamaytirish va resurslarni ishlatish samaradorligini oshirish.

Uy-joy-kommunal xo'jaligi, ijtimoiy soha obyektlari va boshqa sohalarda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini keng joriy etish va energiya samaradorligini oshirish.

Elektromobillar ishlab chiqarish va ulardan foydalanish bo'yicha choralarni ko'rish.

Iqtisodiyot tarmoqlarining havoga chiqaradigan zararli gazlar hajmini bir birlik Yalpi ichki mahsulot hisobida 10 foizga qisqartirish.

Energiya xavfsizligi uzoq muddatli istiqbolda iqtisodiy sohada milliy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy yo'nalishlaridan biridir. Milliy va global energiya xavfsizligini ta'minlash uchun zarur shartlar Jahon Savdo Tashkiloti tamoyillariga javob beradigan energiya bozorlarini shakllantirish, energiya tejaydigan istiqbolli texnologiyalarni ishlab chiqish va xalqaro almashinuvi, shuningdek ekologik toza foydalanish manfaatlariga muvofiq ko'p tomonlama o'zaro aloqalardir.

Muqobil energiya manbalari. Energiya xavfsizligining asosiy mazmuni talabni barqaror sifatli etarli miqdordagi energiya tashuvchilar bilan ta'minlash, mahalliy ishlab chiqaruvchilarning raqobatbardoshligini oshirish, yoqilg'i-energetika resurslarining etishmasligi, strategik zaxiralarni yaratish orqali energiya manbalaridan samarali foydalanishdir. Energiya va issiqlik ta'minoti tizimlarining barqarorligini ta'minlaydigan yoqilg'i, zaxira quvvatlari va butlovchi uskunalari.

Ekologik xavfsizlikni ta'minlash va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlashning strategik maqsadlari qatorida ushbu hujjatda tabiiy muhitni saqlash va uni muhofaza qilishni ta'minlash, shuningdek iqtisodiy faollik va global miqyosdagi o'sish sharoitida iqtisodiy faoliyatning ekologik oqibatlarini bartaraf etish ko'rsatilgan. Iqlim o'zgarishi.

Energiyadan oqilona foydalanish sohasidagi munosabatlar 1997 yil 25 aprelda qabul qilingan "Gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi to'g'risida to'g'risida" gi qonun va O'zbekiston Respublikasining boshqa qonun hujjatlari bilan tartibga solinadi. Energiyadan oqilona foydalanish sohasida huquqiy tartibga solish: Energiya hosil qilish va uni sarflash chog'ida energiyadan samarali va ekologik jihatdan xavfsiz foydalanishini ta'minlashga oid munosabatlarni tartibga soladi. Plotinalar, gidroelektr stansiyalar binolari, suv tashlash, suv bo'shatish, suv o'tkazish va suv chiqarish inshootlari, tunnellar, kanallar, nasos stansiyalari, suv omborlari qirg'oqlarini, daryolar va kanallar o'zanlarining qirg'oqlari va tubini toshqin hamda yemirilishlardan muhofaza qilish uchun mo'ljallangan inshootlar, sanoat va qishloq xo'jaligi tashkilotlarining suyuq chiqindilar saqlanadigan joylarini o'rab turuvchi inshootlar bilan bog'liq masalalar alohida ahamiyatga ega hisoblanadi. Gidrotexnika inshootlari - to'g'onlar (plotinalar), gidroelektr stansiyalar binolari, suv tashlash, suv bo'shatish, suv o'tkazish va suv chiqarish inshootlari, tunnellar, kanallar, nasos stansiyalari, suv omborlari qirg'oqlarini, daryolar va kanallar o'zanlarining qirg'oqlari va tubini toshqin hamda yemirilishlardan muhofaza qilish uchun mo'ljallangan inshootlar, sanoat va qishloq xo'jaligi tashkilotlarining suyuq chiqindilar saqlanadigan joylarini o'rab turuvchi inshootlar. 1999 yil 20 avgustda qabul qilingan "Gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi to'g'risida to'g'risida" gi qonun alohida ahamiyatga ega. Ushbu qonunning maqsadi gidrotexnika inshootlarini loyihalashtirish, qurish, foydalanishga topshirish, ulardan foydalanish, ularni rekonstruksiya qilish, tiklash, konservatsiyalash va tugatishda xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha faoliyatni amalga oshirishda yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga soladi. 76 Bugungi kunda inson hayoti va faoliyati uchun qulay ekologik vaziyatni vujudga keltirish, ekologik va energetik xavfsizlikni ta'minlash, tabiat va energiya resurslaridan oqilona foydalanish, ularni ekologik-huquqiy muhofaza qilish, odamlarning salomatligi va iqtisodiy turmush tarzini yanada yaxshilash dolzarb muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Demak, xavfsiz energiya ta'minoti - bu qazib olinuvchi moddalarga

asoslangan energiya resurslarini (yoqilg'ini) asta-sekin qayta tiklanuvchi energiya manbalari bilan almashtirishga qaratilgan ekologik siyosatning asosiy maqsadlaridan biridir. "Elektr energetikasi to'g'risida"gi Qonuni elektr energetikasi tizimining xavfsizligini, yoqilg'i-energetika resurslaridan oqilona foydalanishni, elektr energetikasi ob'ektlarini qurish, elektr energiyasi iste'molini cheklash kabi muhim masalalar tartibga solingan. O'zbekiston Respublikasining 1997 yil 25 apreldagi "Energiyadan oqilona foydalanish to'g'risida"gi Qonuni esa, energiya hosil qilish va uni sarflash chog'ida energiyadan samarali va ekologik jihatdan xavfsiz foydalanilishini ta'minlash, neft mahsulotlari, tabiiy gaz, ko'mir va boshqa turdagi tabiiy yoqilg'ilarni qazib olish va hosil qilishni rag'batlantirish; energiya hosil qilish va uni sarflash miqdori hamda sifatini o'lchash va hisobga olishning aniq, to'g'ri, bir xil bo'lishini ta'minlash ustidan davlat tekshiruvi hamda nazoratini amalga oshirishga qaratilgan. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 9 sentabrdagi "Atom energiyasidan tinchlik maqsadlarida foydalanish to'g'risida"gi qonuni O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2009 yil 26 iyun "Atom energiyasidan tinchlik yo'lida foydalanish sohasidagi xalqaro shartnomalar bo'yicha O'zbekiston Respublikasining majburiyatlarini bajarish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror bilan belgilangan talablarga ko'ra, atom energiyasidan foydalanishning asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat: fuqarolarning hayoti va sog'lig'ini, jismoniy hamda yuridik shaxslarning molmulkini himoya qilish, shuningdek atrof-muhitni muhofaza qilish ustuvorligi; xavfsizlikning ta'minlanishi; axborotning ochiqligi; yadroviy qurol va boshqa yadroviy portlovchi qurilmalar ishlab chiqarishning taqiqlanishi. Atom energiyasidan foydalanish xavfsizligini davlat tomonidan tartibga solishni atom energiyasidan foydalanish xavfsizligini davlat tomonidan tartibga soluvchi maxsus vakolatli organ va atom energiyasidan foydalanish xavfsizligini davlat tomonidan tartibga solish bo'yicha alohida vakolatlarga ega bo'lgan davlat organlari amalga oshiradi.

Atom energiyasidan foydalanish xavfsizligini davlat tomonidan tartibga solish radiatsiyaviy ta'sirdan fuqarolarning hayoti va sog'lig'ini saqlashga, jismoniy hamda yuridik shaxslarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini, mol-mulkini himoya qilishga, shuningdek atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgandir. Atom energiyasidan foydalanish xavfsizligini davlat tomonidan tartibga solish quyidagilarni o'z ichiga oladi: 77 atom energiyasidan foydalanish sohasidagi normalar va qoidalarni ishlab chiqish, tasdiqlash, amalga kiritish hamda amalga oshirish; atom energiyasidan foydalanish sohasidagi faoliyatni litsenziyalash; atom energiyasidan foydalanish sohasidagi ruxsat berish faoliyati; atom energiyasidan foydalanish ob'ektlarining va atom energiyasidan foydalanish sohasidagi faoliyatning ushbu sohada belgilangan normalar va qoidalarga muvofiqligini baholash; atom energiyasidan foydalanish to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati; atom energiyasidan foydalanish ob'ektlarining

xavfsizligini, jisman himoya qilinishini ta'minlash ustidan, shuningdek davlat boshqaruvi organlarining hamda atom energiyasidan foydalanish sohasida faoliyatni amalga oshiruvchi boshqa yuridik shaxslarning avariya o'ldirish ustidan davlat nazorati va tekshiruvini; atom energiyasidan foydalanish ob'ektlari va (yoki) atom energiyasidan foydalanish sohasidagi faoliyat xavfsizligini asoslash yuzasidan ekspertizani tashkil etish.

Shunday qilib, energiya xavfsizligini ta'minlashning ekologik muammolarini qonunchilik bilan tartibga solish bir necha darajalarda amalga oshiriladi: O'zbekiston Respublikasining milliy energiya xavfsizligi tartibga solishning har bir darajasida huquqiy normalarni amalga oshirish bilan ta'minlanadi. O'z navbatida, bu global energiya xavfsizligini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI I. NORMATIV-HUQUQIY HUJJATLAR:

1. 2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 75-sessiyasidagi nutqi. // Xalq so'zi, 2020-yil 23-sentyabr.

2. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. - Toshkent: O'zbekiston, 2018. - 508 b.

3. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. - Toshkent: O'zbekiston, 2017. - 592 b.

4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017-yil 14-yanvar. - Toshkent: O'zbekiston, 2017. - 104 b.

5. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. Xalq so'zi. 2016-yil 16-dekabr.

6. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi // "Xalq so'zi" gazetasining 2018-yil 29-dekabrda, 271-272-son (7229-7230) soni. 7. Mirziyoyev Sh.M.

II. MONOGRAFIYA, ILMIY MAQOLA, ILMIY TO'PLAMLAR

1. Atrof tabiiy muhitni muhofaza qilish: Qonunlar va normativ hujjatlar/ U.T.Ayubov, T.S.Tillayev. -T.: Adolat, 2002.- B.310.

2. Ayubov U.T. Lisheniye ogranicheniye i priostanovleniye prava prirodopolzovaniya.:Avtoref.kand. yurid. nauk/ U.T.Ayubov; Tashkentskogo

gosudarstvennogo yuridicheskogo instituta-T.: 1999.3. O.Narzullaev Energitika huquqi o'quv qo'llanma TDYUU 2021-yil.-